



Sammen om



mangfoldig fritid

En vision for de fritidspædagogiske tilbud i Odense Kommune



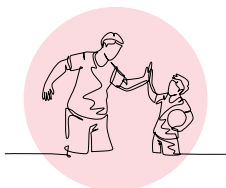
ODENSE
KOMMUNE

Indholdsfortegnelse

Sammen om mangfoldig fritid	3
Hvorfor en vision for fritidspædagogikken i Odense Kommune?	4
Kerneelementer for de fritidspædagogiske tilbud i Odense Kommune	5
Tillidsfulde voksenrelationer	6
Positive fællesskaber	8
Bedømmelsesfrie miljøer	10
Børn og unges ret til medbestemmelse	12
Samvær og lærende processer	14
De fysiske rammer og deres anvendelse	16
Fra vision til handling	18
Hvordan er visionen blevet til?	19
Sammenhæng til visioner og strategier	20
Litteratur	21

Sammen om mangfoldig fritid

Med "Sammen om mangfoldig fritid" ønsker vi i Odense Kommune at skabe fritidspædagogiske tilbud, hvor børn og unge via tillidsfulde voksenrelationer, medbestemmelse og bedømmelsesfrie miljøer, kan dyrke deres interesser og sammen med andre børn, unge og fagprofessionelle være en del af et positivt fællesskab.



**Tillidsfulde
voksenrelationer**



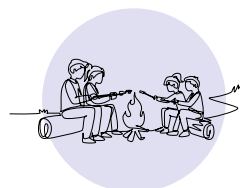
**Positive
fællesskaber**



**Bedømmelsesfrie
miljøer**



**Børn og unges ret
til medbestemmelse**



**Samvær og
lærende processer**



**De fysiske rammer
og deres anvendelse**

Godkendt af Børn- og Ungeudvalget d. 25. juni 2024

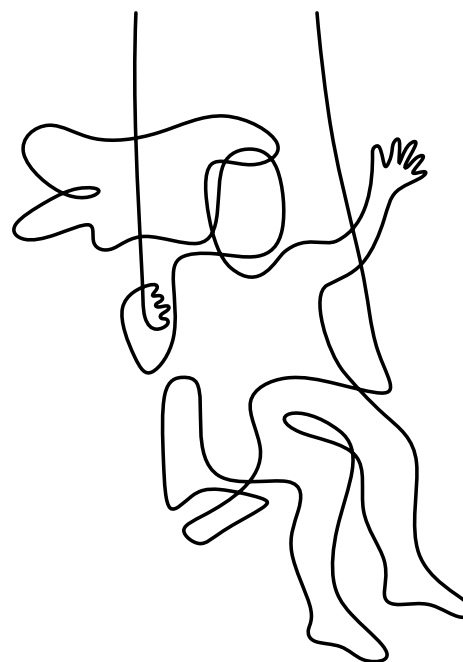
Hvorfor en vision for fritidspædagogikken i Odense Kommune?

SFO- og fritidstilbuddene har gennem en årrække været under forandring. Denne forandringsproces har blandt andet medført en øget debat og et øget fokus både nationalt og kommunalt på vigtigheden af at have SFO- og fritidstilbud af høj kvalitet, der skaber trivsel og udvikling hos børn og unge.

Både nationalt og lokalt i Odense Kommune er der et særligt fokus på børn og unges trivsel og mentale sundhed. I den forbindelse ser Børn- og Ungeudvalget, at de fritidspædagogiske tilbud har potentiale til at spille en mere central rolle i forhold til at skabe bedømmelsesfrie miljøer, hvor børn og unge kan dyrke deres interesser og sammen med andre børn, unge og fagprofessionelle være en del af et positivt fællesskab.

Formålet med "Sammen om mangfoldig fritid" er at understrege fritidspædagogikkens særlige værdi i børn og unges liv og samtidig sætte en fælles retning for ledere og medarbejdere i Odense og dermed styrke kvaliteten af tilbuddene. Visionen er gældende for SFO/SFO2 på folkeskolerne samt ungdomscentrene og dertilhørende pædagogiske indsatser under UngOdense.

På Odense Kommunes specialskoler og specialtilbud er der ligeledes fritidstilbud af forskellig karakter. Her er børnene og de unge enten tilknyttet fritidstilbud i almindelen, fritidstilbud som en del af et heldagstilbud eller fritidstilbud målrettet børn og unge i specialtilbud. Visionen er ligeledes gældende for disse tilbud.



Kerneelementer for de fritidspædagogiske tilbud i Odense Kommune

De fritidspædagogiske tilbud spiller en væsentlig rolle i forhold til børn og unges trivsel, blandt andet via tillidsfulde voksenrelationer, gennem arbejdet med demokrati og medbestemmelse samt ved at skabe bedømmelsesfrie miljøer, hvor børn og unge kan dyrke deres interesser og sammen med andre børn, unge og fagprofessionelle være en del af et positivt fællesskab.

"Sammen om mangfoldig fritid" består af 6 kerneelementer, som udgør en fælles forpligtende kommunal ramme for den fritidspædagogiske praksis i SFO/SFO2 og ungdomscentrene i Odense Kommune, i såvel almen- som specialtilbud.

De 6 kerneelementer:

- Tillidsfulde voksenrelationer
- Positive fællesskaber
- Bedømmelsesfrie miljøer
- Børn og unges ret til medbestemmelse
- Samvær og lærende processer
- De fysiske rammer og deres anvendelse



Tillidsfulde voksenrelationer



”Det er dejligt, når vi møder voksne, der gerne vil os og lave sjove ting sammen med os”

Barn i SFO, Odense

”De voksne som har fulgt én siden man var lille, de kender én som den man rigtigt er. Det er mennesker, man stoler på”

Ung i ungdomscenter, Odense

”Fritidstilbuddene skal skabe gode dage med nærværende voksne, som har tid til at tale og ikke mindst lytte”

Medlem af skolebestyrelse, Odense



Tillidsfulde voksenrelationer handler om at skabe et nærværende og støttende miljø, hvor børn og unge føler sig set, hørt og respekteret af de voksne omkring dem. De relationer, der etableres mellem det pædagogiske personale og børnene og de unge, er kendetegnet ved tillid, omsorg og åbenhed, hvor børnene og de unge føler sig trygge ved at dele deres tanker, ideer og følelser.

Tillidsfulde voksenrelationer er med til at skabe rammer i fritidstilbuddene, hvor børnene og de unge trives og har mulighed for at udvikle sig. Der vises forståelse for de individuelle behov hos hvert barn eller ung og tilgangen tilpasses for at imødekomme disse behov.

Deltagelsesmuligheder er divergerende for forskellige børn og unge, hvorfor der arbejdes bevidst med at skabe lige deltagelsesmuligheder for alle, eksempelvis via guidning og voksendeltagelse i lege og aktiviteter.



Det betyder at:

- det pædagogiske personale deltager aktivt i lege og aktiviteter, videreudvikler lege og aktiviteter, som er gået i stå, eller bidrager til at børn og unge, som har svært ved at tage del i fællesskabet, bliver inddraget og får en rolle
- det pædagogiske personale fungerer som positive rollemodeller og tilbyder støtte og vejledning ved behov
- børnene og de unge mødes i øjenhøjde og tilbydes en relation kendetegnet ved åbenhed, imødekommenhed og tryghed
- der arbejdes med en imødekommende kultur, hvor alle børn og unge bliver set og hørt
- det pædagogiske personale guider børnene og de unge til at deltage i positive fællesskaber

Positive fællesskaber



”I fællesskabet kan man hjælpe hinanden med forskellige ting”

Barn i SFO, Odense

”I SFO'en kan man også få nye venner og lege med andre, end man plejer”

Barn i SFO, Odense

”Godt alternativ, fremfor at tage hjem og kede sig med sin telefon”

Ung i ungdomscenter, Odense

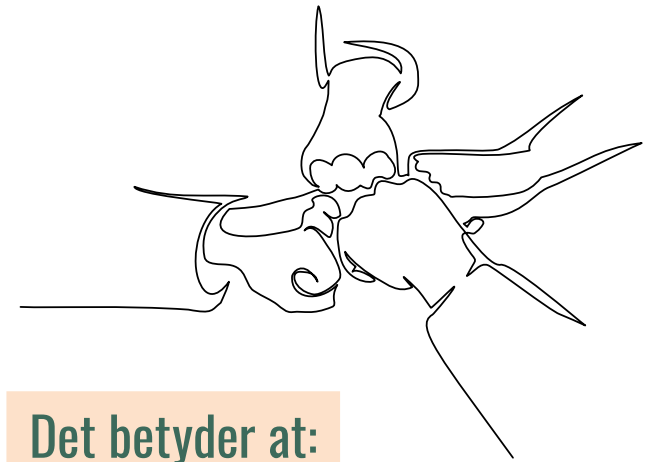
”De får nogle andre relationer fra andre årgange. Vi havde pludselig andre børn hjemme og lege”

Forælder til barn i SFO, Odense

Gode sociale relationer og følelsen af at være en del af et positivt fællesskab er afgørende for børnene og de unges trivsel samt motivationen for at deltage i fritidstilbuddene.

Positive fællesskaber handler både om barn-barn- og ung-ung-relationer samt relationen mellem det pædagogiske personale og barnet eller den unge. Fritidstilbuddene giver børnene og de unge mulighed for at være sammen med deres venner og få nye venner og relationer, og de lærer at omgås hinanden i fællesskaber med respekt for forskellighed.

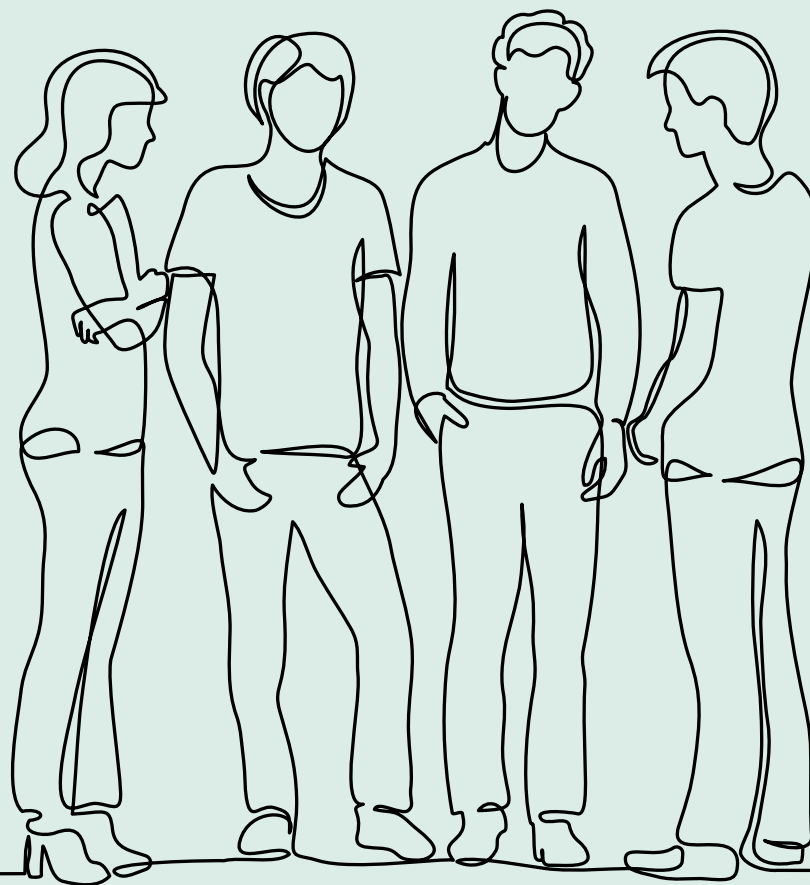
Børnene og de unges indbyrdes relationer understøttes ved velovervejede at sammensætte samt guide børne- og ungefællesskaber. Brugen af det ”fælles tredje” som et centralt værktøj indebærer at facilitere interessefællesskaber, så børnene og de unge kan samles om fælles aktiviteter, hvilket fremmer nye relationer og udfordrer børnene og de unges sociale horisont.



Det betyder at:

- fritidstilbuddet samarbejder med forældrene for at inddrage forældrenes særlige viden om deres barn og skabe en fælles opmærksomhed på barnets trivsel og udvikling for at understøtte barnets deltagelse i positive fællesskaber
- der arbejdes opsøgende for at få alle børn og unge ind i positive fællesskaber. Fritidsvejledningen under UngOdense spiller en central rolle i arbejdet med at få alle børn og unge ind i et aktivt og meningsfuldt fritidsliv
- relationsarbejdet er afgørende, og det pædagogiske personale arbejder med at facilitere aktiviteter og sammensætte børne- og ungegrupper for at åbne muligheder for nye relationer
- det pædagogiske personale faciliterer mangfoldige miljøer, hvor børn og unge kan deltage på deres egne præmisser, og der arbejdes med at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn og unge

Bedømmelsesfrie miljøer



”Ungdomscenteret er et sted, hvor man kan være sig selv fuldt ud på godt og på ondt”

Ung i ungdomscenter, Odense

”Vi forsøger at skabe et rum, hvor det ikke gør noget at fejle”

Medarbejder i ungdomscenter, Odense

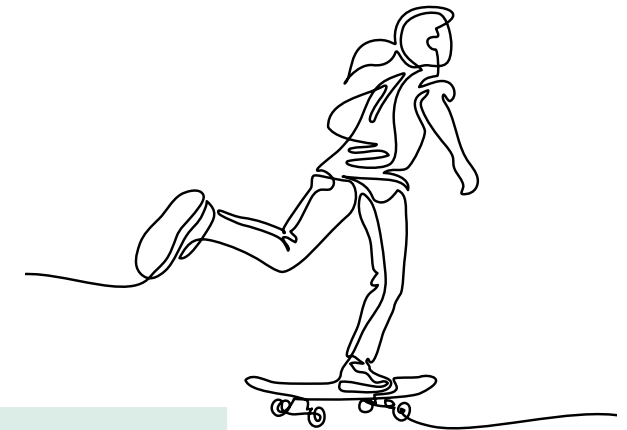
”Jeg kan godt lide at komme i SFO’en, fordi man ikke skal lave opgaver og fordi man selv kan bestemme”

Barn i SFO, Odense

Bedømmelsesfrie miljøer i fritidstilbud refererer til et pædagogisk miljø, hvor børn og unge kan deltage i aktiviteter og udforske deres interesser uden at blive vurderet eller bedømt på deres præstationer. En vigtig del af den frie tid for børn og unge handler om at etablere fritidstilbud med et minimum af præstationspres.

Bedømmelsesfrie miljøer skaber en atmosfære af accept, hvor børnene og de unge kan føle sig trygge og frie til at være sig selv, og hvor børnene og de unge også har tid til at være og slappe af og hænge ud med deres venner. Børnene og de unge må gerne motiveres og lære nyt og også gerne præstere i tilbuddene, men det er væsentligt, at børnene og de unge ikke oplever et stort pres, og at tilbuddene gennem aktiviteter og samvær kan danne modvægt til andre mere præstationsorienterede arenaer i børnene og de unges liv og dermed sætte mere fokus på, at børnene og de unge skal blive til nogen frem for noget.

Bedømmelsesfrie miljøer skaber positive betingelser for udvikling af børn og unges trivsel og selvværd. De lærer at værdsætte deres egne anstrengelser og bliver mere selvsikre i deres evner, hvilket kan bidrage positivt til deres personlige og sociale udvikling.



Det betyder at:

- der lægges vægt på den proces, børnene og de unge går igennem fremfor at vægte endelige resultater
- børnene og de unge får positiv feedback og anerkendelse for deres indsats snarere end at blive vurderet på resultaterne
- børnene og de unge opfordres til at udtrykke sig selv og opdage deres interesser uden at føle sig begrænsede af forventninger eller præstationskrav
- der skabes trygge rammer, hvor fejl betragtes som en naturlig del af læreprocessen, hvilket fremmer modet til at prøve nye ting og eksperimentere
- der skabes et mangfoldigt miljø, hvor hvert enkelt barn og ung kan føle sig værdsat

Børn og unges ret til medbestemmelse



”Vi vælger, hvad vi skal lave
i krea. Vi må komme med idéer”

Barn i SFO, Odense

”Det er vigtigt at høre børnenes
stemmer og perspektiv”

Leder af børnemiljø, Odense

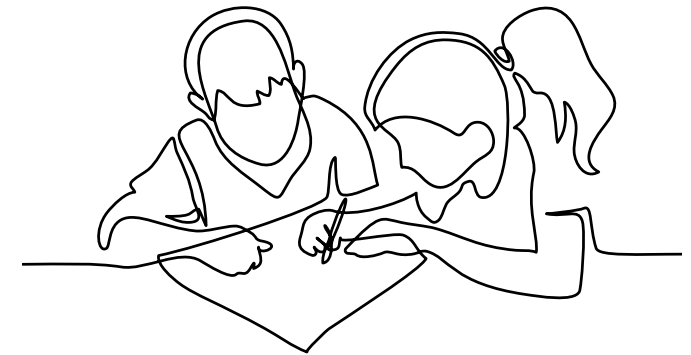
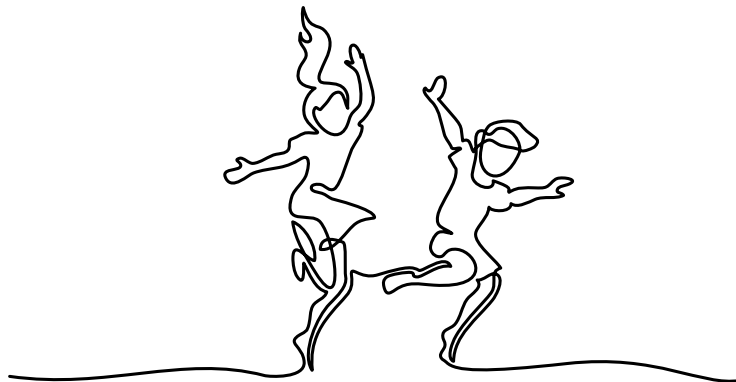
”Nogle gange er det vigtigt at have medbestemmelse, det behøver ikke være hele tiden, men nogle gange kunne det være rart”

Ung i ungdomscenter, Odense

Børn og unges ret til medbestemmelse i fritidstilbud er afgørende for deres udvikling og evne til at træffe egne valg. Fritidstilbud udgør en pædagogisk arena med plads til at følge børnene og de unges interesser samt fremme børnene og de unges selvbestemmelse og selvorganisering.

Fritidstilbuddene udgør rammen for børnene og de unges demokratiske dannelse, hvor børn og unge oplever at blive hørt, at deres mening har betydning, at de har indflydelse på aktiviteter i fritidstilbuddene, og at de bidrager til et fælles formål. De lærer at tage ansvar og træffe beslutninger som en del af et lille demokrati i det store samfundsdemokrati.

Gennem erfaringer med medborgerskab, handlekraft og samskabelse bliver børnene og de unge medskabere af deres egen fritid. De opnår mod og støtte til at være aktive aktører i deres eget liv og oplever at have en værdifuld plads i fællesskabet.



Det betyder at:

- medbestemmelse fremmes gennem udvikling af en kultur, et fælles sprog samt praksis og rutiner, hvor børn og unge inddrages
- der skabes synlighed for, hvilke muligheder børnene og de unge har for indflydelse samt deres roller og ansvarsområder
- børnene og de unge oplever, at deres stemme bliver hørt, og at de har indflydelse på fritidstilbuddenes aktiviteter
- fritidstilbuddene konkret arbejder med at skabe valgmuligheder og understøtter spontane idéer fra børnene og de unge
- fritidstilbuddene gennem konkrete metoder understøtter den kollektive medbestemmelse, for eksempel via ønsker til aktiviteter, forslagskasser, udfyldning af skemaer med idéer eller afholdelse af børnemøder og ungerådsmøder mv.

Samvær og lærende processer



”Jeg sidder tit inde i makeren og laver kreating,
for det er hyggeligere end at sidde hjemme,
og så begynder jeg også at snakke med nye derinde”

Ung i ungdomscenter, Odense

”Vi skal åbne verden
for børnene”

Leder af børnemiljø, Odense

Samvær og lærende processer er den interaktion og pædagogiske praksis, der finder sted i fritidstilbuddene. Det omfatter en bred vifte af forskelligartede aktiviteter inden for forskellige interesseområder. Aktiviteterne er tilrettelagt, så de støtter børn og unges trivsel, læring og udvikling på en positiv måde. Aktiviteterne kan både være initierede af børnene og de unge eller af det pædagogiske personale.

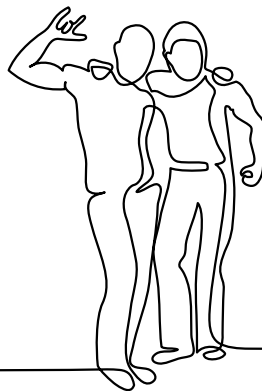
Planlagte aktiviteter, med det pædagogiske personale som positive rollemodeller, tilbyder et pædagogisk fællesskab, hvor børnene og de unge kan udvikle sig inden for egne interesser samt blive introduceret til nye sider af verden og dermed få udvidet deres horisont.

Samvær og aktiviteter, såvel aldersopdelt som på tværs af alder, hvor børn og unge kan lære af hinanden, er væsentlige for børn og unges udvikling af sociale koder, normer, trivsel og nye færdigheder. Det pædagogiske arbejde fokuserer på at lære børnene og de unge at håndtere krav, udfordringer og kriser, samtidig med at de oplever accept og selvværd.

I SFO'en er leg ligeledes et bærende element, der fremmer bevægelse, fantasi, kreativitet og sociale færdigheder. Legen kan både være fri eller voksenstyret, og skal inden for den pædagogiske ramme tilpasses, så den støtter børnenes initiativer.

Det betyder at:

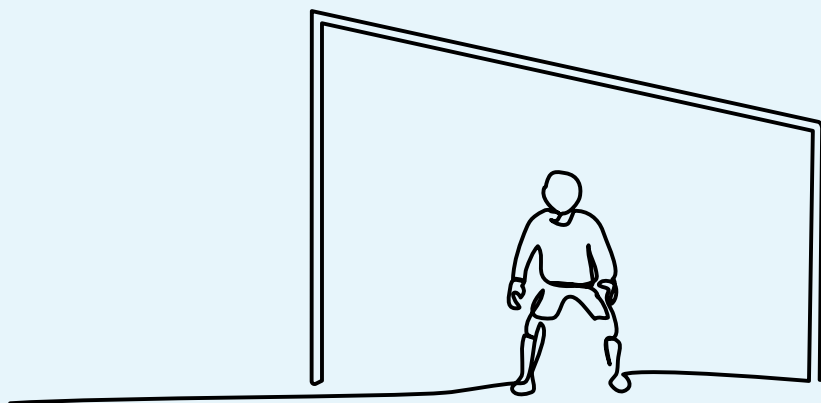
- aktiviteterne strækker sig over hele åbningstiden
- der er aktiviteter både for de mange og de få samt mulighed for at målrette aktiviteterne til specifikke aldersgrupper
- aktiviteterne er mangfoldige og kan tilbyde børnene og de unge oplevelser, de måske ikke kan få derhjemme, eksempelvis udflugter, kreative produktioner, fysiske udfoldelser samt ro og nærvær
- der lægges vægt på aktiviteter på tværs af tilbud, for eksempel fælles arrangementer mellem SFO'er eller ungdomscentre, eller mellem SFO2 og ungdomscentre for at lette overgangen og skabe kendskab til det nye tilbud
- der samarbejdes med aktører og foreninger i lokalområdet samt Odense Musikskole og den bydækkende fritidsundervisning under UngOdense for at berige børnene og de unges oplevelser og give dem mulighed for at engagere sig i bredere sociale sammenhænge
- det pædagogiske personale anerkender betydningen af teknologibrug i børn og unges liv og støtter børnene og de unge i en sund brug af digitale medier samtidig med, at der sikres skærmfri miljøer
- der i SFO/SFO2 tages udgangspunkt i "Den styrkede pædagogiske læreplan" og de seks læreplanstemaer i forbindelse med planlægningen af aktiviteter
- der i ungdomscentrene tages udgangspunkt i "Ungdomscentre i UngOdense – Stærk fritid stærke unge", som fælles afsæt for den fritidspædagogiske indsats



**”Det er sjovt med forskellige aktiviteter,
som man kan vælge imellem”**

Barn i SFO, Odense

De fysiske rammer og deres anvendelse



”Vi vil gerne have flere materialer både ude og inde, som vi kan bruge til at lave kreative ting ud af og lege med”

Barn i SFO, Odense



”Hvis der skal være åbent hele ugen, må I ikke holde åbent om tirsdagen, for der kan jeg ikke være med”

Ung i ungdomscenter, Odense

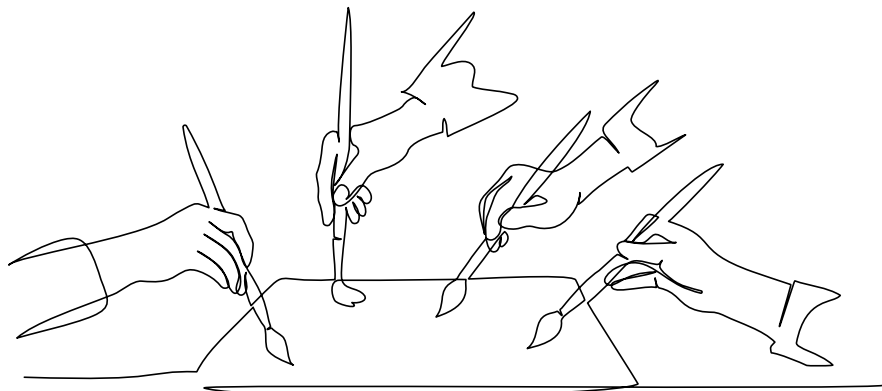
”Man skal kunne se på rammerne, at man som barn træder over i ”fritidsdelen”, så det opleves markant anderledes end skoledelen. Det skal emme af fritid. Det samme gælder aktiviteterne”

Medlem af skolebestyrelse, Odense

De fysiske rammer og deres anvendelse spiller en afgørende rolle i fritidstilbuddene. Rammerne er ikke blot begrænset til bygninger og rum, men omfatter også indretningen af både indendørs- og udendørsområder.

De fysiske rammer er afgørende for at skabe optimale betingelser for samvær, leg, bevægelse, kreativitet og fordybelse samt for at facilitere forskellige deltagelsesmuligheder. En afgørende faktor er, hvordan rummene er indrettet, så de imødekommer børnene og de unges behov for leg, læring og fællesskab og så børnene og de unge inspireres, let kan inddrages i leg og aktiviteter samt kan se mulighederne for aktiv deltagelse.

De fysiske rammer er varierede og fleksible og tilpasses i overensstemmelse med børnene og de unges udvikling og skiftende interesser.



Det betyder at:

- børnene og de unge deltager aktivt i drøftelser, så de fysiske rammer baseres på børnene og de unges interesser og behov
- fritidstilbuddene indrettes, så der er forskellige områder, der egner sig til forskellige typer af aktiviteter, såsom leg, fysisk aktivitet, kreative udfoldelser samt ro og fordybelse
- materialer og redskaber skal være let tilgængelige, så de inspirerer til fantasi og kreativitet
- det pædagogiske personale vejleder og støtter børnene og de unge i at udnytte de tilgængelige rum og materialer til leg, læring og sociale interaktioner

Fra vision til handling

”Sammen om mangfoldig fritid” sætter en fælles retning på tværs af de kommunale fritidstilbud i Odense, men visionen definerer ikke, hvor den enkelte SFO/SFO2 eller det enkelte ungdomscenter skal lægge sit fokus eller hvordan, der skal arbejdes med de enkelte elementer lokalt.

De kommunale fritidstilbud på folkeskoler og i specialtilbud skal hver især tilpasse kerneelementerne til deres pågældende børn-/ungegruppe. Det betyder, at de konkrete handlinger i praksis vil have forskellige udtryk f.eks. alt efter, om der arbejdes med de yngste børn i SFO eller ungegruppen i ungdomscentrene.

På Odense Kommunes specialskoler og specialtilbud er der ligeledes fritidstilbud af forskellig karakter. Her er børnene og de unge enten tilknyttet fritidstilbud i almindelen, fritidstilbud som en del af et heldagstilbud eller fritidstilbud målrettet børn og unge i specialtilbud. Det er derfor ligeledes nødvendigt, at fritidstilbud på specialområdet tilpasser kerneelementerne til den pågældende børne-/ungegruppe og justerer efter behov.

For fritidstilbuddene spiller et godt tværgående samarbejde med forældre, skolernes undervisningsdel, dagtilbud, det øvrige fritids- og foreningsliv samt andre interessenter en afgørende rolle for at skabe en helhedsorienteret tilgang til børnene og de unges trivsel og udvikling.

Ledelsen af SFO/SFO2 og ungdomscentrene spiller ligeledes en central rolle i at sætte retningen og facilitere processer, der understøtter den fortsatte udvikling af fritidstilbuddene i Odense Kommune. Ledelsen understøtter medarbejdernes faglige dømmekraft og skaber rammer for stærke professionelle læringsfællesskaber med fokus på samarbejde, reflekterende dialoger og udvikling af den pædagogiske praksis til gavn for børnene og de unges trivsel, udvikling og læring.

Børn- og Ungeforvaltningen faciliterer og understøtter i de kommende år det fortsatte arbejde med fritidspædagogikken i Odense Kommune via blandt andet oplæg, materiale og workshops.



Hvordan er visionen blevet til?

”Sammen om mangfoldig fritid” er blevet til på baggrund af indsigter fra viden og forskning samt forskellige involverende processer:

- Dialog med referencegruppe bestående af 9 ledere fra henholdsvis almen- og specialtilbud samt UngOdense
- Dialog med sparringsgruppe bestående af FTR for skolepædagogerne og FTR for pædagogerne i ungdomscentrene
- Sparringsmøde med skoleledere fra specialskoler og specialtilbud
- Fællesmøde for alle skoleledere og TR for skolepædagogerne
- Dialogmøder med ledere af børnemiljøet på skolerne samt ledere af ungdomscentrene
- Fokusgruppeinterviews med medarbejdere fra henholdsvis SFO/SFO2 og ungdomscentrene
- Børnestemmer via dialog med børn fra udvalgte SFO'er
- Ungestemmer via dialog med Odense Fælleselevråd og unge fra udvalgte ungdomscentre
- Forældreperspektiv via dialog med skolebestyrelsen på udvalgte skoler
- Dialogmøder med lektor Morten Huusfeldt fra UCL, SSP, Fritidsvejledningen, By- og Kulturforvaltningen, Ungdomsringen og Aarhus Kommune

Sammenhæng til visioner og strategier

”Sammen om mangfoldig fritid” supplerer de øvrige strategier og visioner for arbejdet med børn og unge i Odense Kommune.



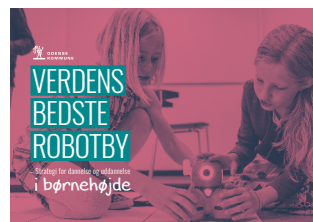
Et godt børneliv indeholder en tryk familie, nærværende voksne, gode venner og frihed til at være sig selv. I Odense Kommune er ”Barn i Odense” den politiske vision, der sætter retning og skaber et fælles afsæt for arbejdet med børn og unge.



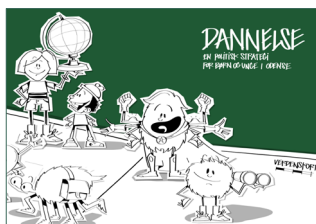
”Ung sammen – Odenses ungedidaktik” skal understøtte udviklingen af et ungemiljø med deltagelsesmuligheder for alle samt styrke de unges motivation og fællesskaber. Ungedidaktikken består af 6 kernelementer, som udgør en fælles forpligtende kommunal ramme for undervisningen og kulturen i ungemiljøerne på de odenseanske folkeskoler.



”Mangfoldige læringsmiljøer” er Odense Kommunes ambition om, at der på byens folkeskoler arbejdes på at skabe mangfoldige læringsmiljøer, hvor alle børn oplever deltagelsesmuligheder og hvor undervisningen er varieret og motiverende, så alle børn og unge har mulighed for at lære, trives og udvikle sig.



”Verdens bedste robotby – Strategi for dannelse og uddannelse i børnehøjde”, er Odense Kommunes ambitiøse strategi om at sikre, at alle børn i Odense gennem dannelse og uddannelse får de bedste forudsætninger for at leve og trives i en by, der blandt andet lever af teknologi og digitalisering.



Arbejdet med dannelse har siden 2017 været en væsentlig del af forvaltningens arbejde med udgangspunkt i de fire egenskaber mod, nysgerrighed, vedholdenhed og medmenneskelighed. Den nye samlede dannelsesstrategi fra 2024 vil revitalisere dette arbejde og bygger oven på arbejdet med de to temaer ’Fællesskaber’ og ’Forbundet med verden’.



Ungdomsskoleplanen for UngOdense sammenfatter det politiske grundlag, som UngOdense arbejder ud fra, og planen anvendes som ramme for ungdomsskolens daglige virke. Visionen for UngOdense er at være frontløber på fritids- og læringsområdet ved at udfordre og motivere unge til at udnytte deres fulde potentiale i forhold til det gode liv og et aktivt medborgerskab.

Litteratur

Beretning fra formandskabet 2023

Rådet for Børns Læring, 2023

Børn og unges brug af fritids- og klubtilbud

Danmarks Evalueringsinstitut, 2017/2018

Fritids- og ungdomspædagogik

– en grundbog i fritids- og ungdomspædagogisk arbejde med større børn og unge

Ungdomsringen, 2024

Fælles fritidspædagogisk vision

Århus Kommune, 2021

Grundlag for god fritidspædagogik i skolens specialtilbud

Professionshøjskolen UCN, 2023

Indhold og kvalitet i fritids- og klubtilbud

Danmarks Evalueringsinstitut, 2023

Pejlemærker for kvalitet i SFO- og klubtilbud

KL, 2023

Pædagogers arbejde med børn og unge i fritidspædagogikken

DPU, Aarhus Universitet, 2023

Pædagogisk kvalitet i SFO- og klubtilbud

KL og BUPL, 2023

Skærmb brug i fritidstilbud

Børne- og Undervisningsministeriet, 2024

